

CURS 1994-95

Assignatura: 21188 OPTIMITZACIÓ DEL DESENVOLUPAMENT SOCIAL

1r. semestre: 4 crèdits: 2,5 teòrics i 1,5 pràctics

Professor: Robert Roche

OBJECTIUS

El curs s'orientarà a respondre : Quines són les característiques d'un desenvolupament social de la persona sana, funcional, ajustada o amb més probabilitats d'èxit en una determinada societat?. Quines serien les característiques psicològiques de l'adolescent més desitjades pels nostres educadors, pedagogs, psicòlegs, especialistes de la salut mental, etc.? Quins serien els antecedents biològics o del ambient familiar primerenc o social posterior que fan possible l'aparició d'aquestes característiques?.

Per tot aquest estudi, com es pot veure, s'utilitza una estrategia ciclica que escollint com centre l'adolescència, retrocedeix a seleccionar els antecedents psicològics de la infància que permeten establir criteris optimitzants per una evolució ideal cap a l'adultesa i la vellesa.

PROGRAMA

Tema 1

LA FAMILIA: PRIMER CONTEXTE REGULADOR

Agents socialitzadors. Funcions de la família. Família i societat. Crítiques. Alternatives. Variables d'estudi.

La família com a sistema. Regles familiars. Bidireccionalitat pares-fills. Condicions de la llar. Composició i tamany de la família. Patrons educatius paterns i la seva relació amb la personalitat. Etapa evolutiva dels pares. Projecció paterna en els fills.

Afecte. Poder i Comunicació.

Aspectes afectius i socials: Desenvolupament de l'acceptació mútua. Relacions fraternes. Elaboració de l'envidia-gelosia-rivalitat.

Relacions amb els iguals.

Aspectes comunicatius: Aptituds o habilitats socials. Comunicació no verbal. Definició i significat de la realitat. Expressió dels sentiments.

Relacions de poder en la família: Depèndencia-autonomia. Mètodes de control i disciplina. Conflictes o ruptura generacional.

Tema 2

L'AUTO-CONTROL DELS IMPULSOS

L'organització de la conducta. La inhibició de l'acció. El control de les emocions. Implicacions educatives: el rol dels pares en la impulsivitat dels fills. L'auto-control en l'adolescència i edat adulta. L'aconseguiment.

Tema 3

EMOCIONS. OPTIMISME vs. PESIMISME

L'afecció i l'ansietat. L'afecte. La seguretat. La culpa. La vergonya. Empatia afectiva. L'humor.

Tema 4

IMITACIÓ I IDENTIFICACIÓ

Imitació i moldeigament. Concepte d'identificació. La identificació sexual. Les diferències i els rols sexuals.

Tema 5

LA COMUNICACIÓ DE QUALITAT

Variables per un model optimitzador. Previs a la comunicació. Durant el procés. Continguts. Metacomunicació.

Tema 6

L'AUTOCONCEPTE I L'AUTOESTIMA

Perspectives teòriques. Antecedents familiars i educatius de l'autoestima. Optimització.

Tema 7

LA CREATIVITAT I EL PENSAMENT PRODUCTIU

Masificació vs. personalització. Creativitat i el pensament divergent. Variables associades. Millora de la creativitat.

Tema 8

ASSERTIVITAT I AGRESSIÓ

Teories. Naturalesa humana i agressivitat. Violència social. L'assertivitat vs. l'agressivitat. Conflictes-frustació i sentiments. Influències paternes. Alternatives educatives d'inhibició de la conducta agressiva.

Tema 9

INTERNALITZACIÓ DELS VALORS

El significat social de la moralitat. Desenvolupament del seny moral. Inhibició actes prohibits. Relació entre seny moral i conducta moral. Valors econòmics, polítics i religiosos. Interessos professionals. Metes i objectius. Determinants culturals i familiars. Personalització i creativitat en el lleure.

Tema 10

EL COMPORTAMENT PROSOCIAL

Definició. Categorías. Avantatges personals i socials. Variables de l'emisor. Comportament prosocial i empatia. Variables del receptor. La reciprocitat prosocial. Antecedents educatius. Factors ambientals. Metodología i medició. El model UNIPRO per l'optimització de les actituds i els comportaments prosocials.

Tema 11

LES ACTITUTS PROSOCIALS I LA MOTIVACIO ALTRUISTA

Estadis i teories. Altruisme normatiu i autònom. Atribució causal. Mecanismes motivacionals.

Tema 12

LA TELEVISIO I ELS COMPORTAMENTS AGRESSIU I PROSOCIAL

Models en la imatge. Patrons de visió. Els estereotipus. Definició i mesures de l'agressió. Violència televisiva. Televisió prosocial. Descondicionament crític prosocial.

Tema 13

EDATS PER LA OPTIMITZACIO: INFANCIA, ADOLESCENCIA, ADULTESA, VELLESÀ

Tasques evolutives. Etapes del cicle vital. Desenvolupament, adquisicions i disminucions. Crisi i canvi. Ajust personals.

Tema 14

CONTEXTO PER L'OPTIMITZACIO: FAMILIA, ESCOLA, EL GRUP, L'AMISTAT, EL BARRI, LA CIUDATANIA

Els models personals i col·lectius en la família i en l'escola. Programes escolars optimitzadors. El Pla d'Aplicació e la Prosocialitat a Escoles de Catalunya. Pla d'Aplicació de la Prosocialitat a l'Educació Familiar. La seva aplicació internacional. Acceptació i rebutj social. Relacions interpersonals entre pares. L'amistat.

Civisme i prosocialitat. Prosocialitat col·lectiva i complexa. Actuació Política. Relacions entre pobles.

Tema 15

L'EXCEPCIONALITAT SOCIAL I EVOLUTIVA I LA SEVA OPTIMITZACIO

Les persones amb deficiències mentals. Els superdotats. La desviació social. La reacció psicològica familiar.

BIBLIOGRAFIA

ANGUERA, M.T. (1980). "La observación. Problemas metodológicos. Situaciones naturales y de laboratorio". En "Evolución conductual". **FERNANDEZ BALLESTEROS, R.I., CARROBLES, J.A.** (Dir.). Pirámide. Madrid. pag. 202-263.

ARAGO, J.M. "El proceso de envejecimiento". Doc. de trabajo n.8.

ARAGO, J.M. (1983). "Optimización en la tercera edad". Presentado en el Primer Symposio Nacional sobre Psicopedagogía de la Excepcionalidad. Barcelona.

ARIES, PH. (1973). "L'enfant et la famille sous l'ancien régime". Plon, Paris.

BALTES, P.B., REESE, H.W., NESSELROADE, J.R. (1981). "Métodos de investigación en Psicología Evolutiva. Enfoques del ciclo vital". Morata. Madrid.

- BANDURA, A. (1974).** "Aprendizaje social y desarrollo de la personalidad". Alianza Editorial. Madrid.
- BAUMRIND, D. (1971).** "Current patterns of parental authority". Dev. Psych. Monog. 4. (1, Pt. 2)
- BISCHOF, L.F. (1976).** "Adult Psychology". Harper and Row. New York.
- BOWER, T.G.R. (1982).** "Psicología del Desarrollo". Ed. Siglo XXI. Pablo del Rio. Madrid.
- CARR, S.J. y otros. (1975).** "Mother-infant attachment: the importance of the mother's visual field". Child Dev. 46. 331-338.
- CARRETERO, M., PALACIOS, I., MARCHESI, A. (1985).** "Psicología Evolutiva". 3. Adolescencia, Madurez y Senectud. Alianza Editorial. Madrid.
- COLEMAN, J.C. (1985).** "Psicología de la Adolescencia". Morata. Madrid.
- COOPERSMITH, S. (1967).** "The antecedents of self-esteem". San Francisco: W.H Freeman and Co.
- DELVAL, J. (1978).** "El apego en los humanos". En "Lecturas de Psicología del Niño" Delval, J. Alianza Univ. Textos. Madrid.
- DUNN, J., KENDRICK, C.** "Siblings: Love, Envy and Understanding". Cambridge: Harvard Univ. Press. Pg. 304.
- FELDMAN, S.S. y otros. (1983).** "Antecedentes of Fathering". Child Dev. Vol. 54.6. 1615-1627.
- FRIEDRICH, L.K., STEIN, A.H. (1983).** "Agressive and pro-social television programs and the natural behavior of preschool children". Monographs. Vol. 38.4.
- GARCIA, A., MARTINEZ, M., ROCHE, R. (1988)** "LA PROSOCIALITAT I CATALUNYA". Premio de Civismo "Serra i Moret". 1988 Generalitat de Catalunya.
- GENOVAR, C. (1982).** "Hacia un esquema previo para el estudio del superdotado". Cuadernos de Psicología. 6/1. 115-122- UAB. Barcelona.
- GONZALEZ, J. (1981).** "Bandas juveniles". Herder. Barcelona.
- HARLOW, H.F. Y M. (1978).** "Aprendiendo a amar". En lecturas de "Psicología del niño". Delval, J. Alianza Univ. Textos. Madrid.
- KANFER, F.J., STIFTER, E., MORRIS, S.J. (1981).** "Self-control and altruism: delay of gratification for mother". Child Dev. 52. 674-682.
- KOHLBERG, L. (1978).** "El niño como filósofo moral". Delval, J. Alianza Univ. Textos. Madrid.
- LEHR, U. (1980).** "Psicología de la senectud", Herder. Barcelona.

- LERNER-HULTSCH, (1983).** "Human Developement: A Life Span Perspective". New York. Mc. Graw.
- LLOYD, de M. (1982).** "Historia de la infancia". Alianza Univ. Madrid.
- MATAS, L. y otros (1978).** "Continuity of adaptation in the second year: the relationship between quality of attachment and later competence". Child Dev. 49. 547-56.
- MULDORF, N. (1973).** "La paternidad". Guadarrama. Madrid.
- MUSSEN-CONGER-KAGAN (1982).** "Desarrollo de la personalidad en el niño". Ed. Trillas. México.
- NEWMAN, B.M., NEWMAN, P.R. (1983).** "Desarrollo del niño". Limusa. México.
- REESE, H.W., LIPSITT, L.P. (1974).** "Psicología experimental infantil". Trillas. México.
- REYKOWSKI, J. (1982).** "Development of prosocial motivation: a dialectic process the development of prosocial behavior". Academic Press.
- RIOS GONZALEZ, J.S. (1984).** "El padre en la dinámica personal del hijo". Ed. Científico-Médica. Barcelona.
- ROCHE, R. (1981).** "Fenómenos de poder en la pareja y en la familia". Cuadernos Psicología. UAB. II. Barcelona. 73-106.
- ROCHE, R. (1982).** "Los orígenes de la conducta altruista en niños. Aspectos educativos y televisión en familia". Infancia y aprendizaje. 19/20, 101-114.
- ROCHE, R. (1982).** "COMUNICACION Y SALUD MENTAL DE LA PAREJA HUMANA". Quaderns de Psicología. 6.1 Segona època. U.A.B. I. Barcelona. Pàgs. 163-181.
- ROCHE, R. (1984).** "Psicología de las relaciones familiares. -Apuntes de la asignatura". UAB. Barcelona.
- ROCHE, R. (1984).** "Antecedentes educativos y familiares del comportamiento prosocial en niños de 13-14 años". Revista de Ciencias de la Educación. Madrid.
- ROCHE, R. (1984).** "La excepcionalidad familiar del niño con deficiencia mental". Presentado en el Symposium Nacional sobre Psicopedagogía de la Excepcionalidad (En prensa). Barcelona.
- ROCHE, R. (1984).** "Perspectivas educativas del comportamiento pro-social. Una revisión de las variables a estudio". Documento de estudio. UAB.
- ROCHE, R., GARCIA, A. (1987).** "LA PROSOCIALITAT. ELEMENTS D'ESTUDI, INTERVENCIO I PROJECCIO". MEMORIA AJUT A LA RECERCA CONCEDIT PER LA C.I.R.I.T. Generalitat de Catalunya. PAG. 0-124.

ROCHE, R. (1987). "THE DEVELOPMENT OF PROSOCIAL BEHAVIOUR, A CONTRIBUTION TO PEACE". European Psychologists for Peace. Proceedings of the Congress. The Finnish Psychological Society. Helsinki. 1987. Pag. 302-313.

ROCHE, R., AROZARENA, E. (1988). "ALGUNAS DIMENSIONES DE LA COMUNICACION DE CALIDAD EN LA PAREJA". Actas de las IX JORNADAS ESPAÑOLAS DE TERAPIA FAMILIAR. Sitges, 4, 5 y 6 de Noviembre de 1988.

ROCHE, R., GARCIA, A. (1988). "PROSOCIAL COLLECTIVE MODELS EDUCATIVE, CULTURAL AND SOCIO-POLITICAL OPTIMIZATION PLAN". News From EFPPA. European Federation of Professional Psychologists Associations. Vol II. N. 3 29-38.

ROCHE, R., AROZARENA, E. (1988). "CLASIFICACION E INVENTARIO DE LAS REGLAS FAMILIARES." Stirpe, Cuadernos de Terapia Familiar. Madrid.

ROCHE, R. (1992). "UN MODELO-PROPUESTA PARA LA EDUCACION PROSOCIAL. PROGRAMA PARA LA INTERVENCION EN LOS CONTEXTOS ESCOLAR Y FAMILIAR"

En: Borrego, C. (Ed.) "Curriculum y Desarrollo Socio-Personal" Sevilla. Ed. Alfar. 155-168.

ROCHE, R. AROZARENA, E. (1994). "LA PERSONA CON HANDICAP. RIPERCUSIONE FAMILIARE" Roma. Città Nuova.

ROCHE, R. (1994). "Psicología y Educación de la Prosocialidad" Bellaterra. Universitat Autònoma de Barcelona.

SCARR, S., Mc. CARTNEY, K. (1983). "How people make their own environments: a theory of genotype-environment effects". Child Dev. 54. 424-435.

SCHAEFFER, R. (1979), "El desarrollo de la sociabilidad". Pablo del Rio. Madrid. 163-218.

SELIGMAN, M. (1983). "The family with a Handicapped Child". Grune and Stratton. Academic Press. New York.

STAUB, E. (1979). "Positive Social Behavior and Morality". New York. Academic Press.